1937 ий
28
АВГУСТ
№ 60 (344)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ Коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

Тӱньамбал рэкордым сэҥышэ-шамычлан салам!

Кугу калыкын эргыжэ-шамыч

Шкэныштын гэроизмышт дэнэ чумыр тӱньам ӧрыктарышэ патыр совэт сокол-шамыч — Громов, Йумашэв, Данилин 23 августышто чаплэ родиныш — Совэт элыш пӧртыльыч.

Тылзэ ончыч нинэ лӱддымӧ льотчик-шамыч, совэт калыкын чаплэ эргыжэ-шамыч, „АНТ 25“ гигант самольотыш шинчын Моско мландэ гыч кыньэл кайышт да Мэксик границэш, Калифорнийэш шинчыч. Сэвэрный польус гоч, тыгайэ нэлэ корно дэнэ нигэдэчат мӱндыркӧ чоҥэштэн, нуно тӱньамбал рэкордым эртышт. Тыгэ нуно чаплэ родинлан пэш кугу историчэский сэҥымашым кондышт. Авиацийын сталинский соколжо-шамыч Сэвэрный польусым сэҥэныт, Амэрикыш йӱдйӱмал корным почыныт.

Тыгай сэҥымашым ыштан ожнат тӧчэныт, но нуно шкэт вэлэ лийыныт. Социализм элыштэ тыгай сэҥымашым ыштышаш вэрч чумыр калык, чумыр кугу мландэ тырша. Громовын, Йумашэвын, Данилинын нымо дэнат таҥастараш лийдымэ гэроизмыштым калык, Лэнин—Сталин партий, Кугу Сталин воспитатлэныт. Тидэ у, пийалан айдэмэ илышым ыштышэ калыкын кучэдал толмо саскажэ.

„А Йэвропо дэн Амэрик кокласэ йуж корнын йӧсылыкшым мый путырак раш шинчэм. Мый Михаил Громовым, Андрэй Йумашэвым, Сэргэй Данилиным сайын шинчэм да вунын чоҥэштылмэ искусствыштым пэш кӱкшын аклэм. Но партий дэн правитэльствын заданийыштым, мэмнан сэмын, кокымышо „АНТ 25“ самольот сэмынак сэҥымаш дэнэ шӱдӧ дэнэ совэт льотчик-шамычын шуктэн кэрташ ыштышт нымогай ӧрмашат укэ. Совэт авиацийын вийжэ партийын воспитатлымэ, Сталин йолташын эрэак шыман ончымыжым шижын шогышо эргыжэ-шамычын кэрэк могай пашамат ышташ йамдэ шогымаштышт“, манын Совэт Ушэм Гэрой В. Чкалов йолташ воза.

Моско гыч Сэвэрный польус гоч Йӱдвэл Амэрикыш чоҥэштымашын значэньыжэ висаш лийдымэ. Тидын дэнэ совэт калык шкэнжын пэрвой классан авиацийжын куатшым онча. Совэт авиатор-шамыч тыныслык политикын пэш пэҥгыдэ энэртышыжэ улыт. Сар ылыжтышэ фашист кашак мэмнан ӱмбакэ кэрылташ тоштыт гын, совэт авиацийын куатшэ, тудын чаплэ эргыжэ, социалист родинын патриотшо шамыч нуным йӧршӧш шалаташ йамдэ улыт.

Совэт авиацийын патыр соколжо-шамычлан — кугу чап!

„АНТ-25“ самольот экипаж — Совэт Ушэм Гэрой Громов, Иумашэв да Данилин йолташ-шамыч лӱмэш Крэмльыштэ прийом

23 августышто Кугу Крэмль дворэцэш Моско — Сэвэрнэ польус — Сан Джасинто (США) нигушак шичдэ чоҥэштымашым пэш чаплын шуктышо да тура мӱндыркӧ чоҥэштымаштэ тӱньамбал рэкордым ыштышэ Совэт Ушэм Гэрой Громов, Йумашэв да Данилин йолташ-шамыч лӱмэш прийом лийын. Тидэ прийомым ВКП(б) Цэнтральнэ Комитэт дэн ССР Ушэм правитэльствэ ыштэныт.

Прийомышто Громов, Йумашэв да Данилин йолташ-шамычын шочшышт, палымышт да йолташышт, авиаций промышлэнность дэн пэрэльот обслужитлышэ моло организаций пашайэҥ-шамыч, Главсэвморпуть пашайэҥ-шамыч, Моско прэдприйатьыласэ стахановэц-шамыч, пэчать да литэратур, искусство дэн науко пашасэ пэш шуко прэдставитэль-шамыч, ВКП(б) ЦК дэн правитэльствэ члэн-шамыч лийыныт.

Иурин пашазэ-шамычын письмаштым лончылышт

„Кожла сола“ колхозышто (Торйал район) колхозник-шамыч Йурин пашазэ-шамычын Октьабр рэвольуцын 20 ий тэммэ йубилэйжэ вашэш социалист сорэвнованьым кумдан шараш ӱжын возымыштым лончылышт. Нуно тыгэ маньыч:

— Мэ Йуринысэ пашазэ-шамычын письмаштым сайэш шотлэна да приниматлэна. Колхозыштына социалист сорэвнованьым чыла пашаштат кумдан шарэн, Октьабрь рэвольуцын XX идалыкшым кугу сэҥымаш дэнэ вашлийына.

Шишкин С. А.

Совэт Ушэмын гэройжо
М. М. ГРОМОВ.

Майор А. Б. ЙУМАШЭВ.

3-шо ранг Войэнинжэнэр
С. А. ДАНИЛИН.

Мэмнан чумыр шонымашна СТАЛИН нэргэн

Родной Моском кодэн каймыналан 42 кэчэ эртэн. Мэмнан самольотна, Щэлковский аэродром гыч тарванэн кӱзэн Сэвэрнэ польус вэлыш кайэн. Тидэ жап гыч мэмнан шонымашна эрэак Моско вэлыш савырнэн.

Чоҥэштымаштэ нэлылык ваштарэш кучэдалын, уло вийнам чымалтарымэ годым, мэ Москон шӱмыштыжӧ — Крэмльыштэ пашам ыштышэ Сталин нэргэн шонэн улна, кэч могай нэлылыкымат сэҥаш да сталинский заданьым шукташ — совэт гражданинлан эн кӱкшӧ часть улмо нэргэн шонэн улна. Мланна ыштымэ чыла почэстьым мэ мэмнан воспитатлышэ да тидэ мӱндыр рэйсыш колтышо мэмнан йӧратымэ родинлан, партийлан колтэна. Мэмнан кугу социализм элын чапшым мэ мланна ӱшанэн пумо самольотын йошкар шулдырэшыжэ Сэвэрнэ польус гоч Амэрикыш нангайэн улна.

Кызыт, Москош мэмнан корнын пытартыш шагатлаштыжэ, мэмнан чыла шонымашна — Сталин нэргэн, родинэ нэргэн. Шуктымо долгым шижмаш дэнэ, мэмнан йӧратымэ учитэль дэн вождь Сталин йолташлан:

— Тыйын заданьэт шукталтын, —

манын рапортоватлэн кэртына манын шижмаш дэнэ родной элыш пӧртылмӧ дэч кугу пийал укэ.

Мэ мӧҥгышкына кидым ваш кучэн шинчаш пӧртылын онал. Мэ партийын да совэт правитэльствын кэч могай, адакат нэлэ заданьыштымат шукташ йамдэ улна.

Моско лишэмэш. Чынак, мэ шкэнам кызыт мэмнан пийалан элыштэ эн пийаланлан шижына.

М. М. Громов, А. Б. Йумашэв, С. А Данилин.

Нэгорэлый — Моско. 1937 ий 23 август.

ГРОМОВ, ЙУМАШЭВ дэн ДАНИЛИН ЙОЛТАШ-ШАМЫЧЫМ МОСКОШТО ВАШЛИЙМАШ

Моско гыч Сэвэрнэ польус гоч Сэвэрнэ Амэрикыш нигушак шичдэ чоҥэштышэ да мӱндӱркӧ вик чоҥэштымаштэ тӱньамбал рэкордым ыштышэ Сталинский сокол-шамычым — Громов, Йумашэв да Данилин йолташ-шамычым 23 шо августышто столицэ куанымаш дэнэ, торжэствэнын вашлийэ.

Нэгорэлый гыч толшаш экспрэсс пэрроныш гэрой-шамычын родо-шочышышт, йолташышт да польарник, льотчик, журналист, кинооպэратор-шамыч погынэныт. „АНТ-25“ самольот экипажым вашлийаш Рухимович, Димитров, Хрущэв, СССР-ын США-сэ полпрэдшэ Тройановский, 2-шо ранг командарм Алкснис, Тупольэв, Стэцкий, Швэрник йолташ-шамыч, ССР Ушэм Гэрой Шмидт, Бэльаков, Бабушкин да Спирин йолташ-шамыч, М. М. Громовын учитэльжэ — „руш авиацийын кочажэ“ Российский йолташ, комкор Ткачэв, В. И. Чэкалов да моло йолташ-шамычат погынэныт.

16 часат 15 минутышто экспрэсс пэррон дэран шогалэш. Вагон гыч лэкшэ Громов, Йумашэв да Данилин йолташ-шамыч ваштарэш куанэн саламлымэ йӱк шэргылтэш.

Калык дэнэ тэмшэ площадь гэрой-шамычын лэкмыштым вуча. Нуным трибуныш лэкмыштым шуко тӱжэман калык кужу жап „ура“ кычкырэн куанэн саламла. Сово кырымаш шэргылтэш. Пӱтынь площадь совым кыра. Кӱчык митинг почылтэш. ВКП(б) ЦК дэнэ СССР Совнарком лӱм дэнэ ССР Ушэм Гэрой акадэмик О. Ю. Шмидт ойла.

Угыч сово кырымаш тарвана. Совэт авиацийын чаплэ сэҥымашыжэ нэргэн, совэт элын шкэ гэройыштым авала кэлгын йӧратымэ шижмаш нэргэн О. Ю. Шмидтын ойлымыжо годым эрэак сово кырымаш тарвана.

„АНТ-25“ самольот экипаж командир Совэт Ушэм гэрой М. М. Громов йолташын кумыл нӧлталт кӱчыкын ойлымыжо годым куатлын совым кырат да „ура“ кычкырат. Тудо тыгэ ойла:

— Мэмнан коммунист партийын да мэмнан вождь Сталин йолташын вӱдэн каймэ почэш ончыко, волгыдо ончыкылыкым сэҥэн налмашкэ кайашлан шкэнан кугу родиныш савырнымэ дэч кугу куанымаш, кугу наградэ мланна укэ.

Митинг пытыш. Площадыштэ „Интэрнационал“ йӱк шэргылтэш.

Гэрой-льотчик-шамыч трибун гыч волат. Нунэ пэлэдыш дэнэ сылнэштарымэ автомобильыш шинчыт. Бэлорусс вокзал площадь гыч Громов, Йумашэв дэн Данилин йолташ-шамыч Горький урэм дэнэ Крэмль дэк кайат. Тротуарыштэ шогышо тӱжэм дэнэ москвич-шамыч мэмнан элын патыр соколжо-шамычым, кугу Сталинын воспитанникшэ-шамычым куанэн саламлат. (ТАСС).

Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссариатым шэлмэ нэргэн

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт дэн Калык Комиссар Совэтын пунчалмышт

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт дэн Калык Комиссар Совэт пунчалыт:

1. Нэлэ промышлэнность калык комиссариат гыч машиностроитэльнэ промышлэнностьым ойраш (автотракторно завод, станкостроитэльнэ, паровозо вагоностроитэльнэ завод, йал озанлык машиностройэньэ завод, куштылго да кочкыш промышлэнностьлан машина ыштышэ завод, котлотурбинэ да элэктротэхничэский промышлэнность да тулэч молат), да тугак мэталличэский издэлий, тўсан мэталл обрабатыватлымэ завод, рэзина дэн каучук промышлэнность, тэхничэский йанда завод дэн посна общэсойузно машиностройэньэ калык комиссариатым (Наркоммаш) ышташ.

2. Нэлэ промышлэнностьын чыла моло отраслышт, тудын коклаштак чыла тўрлб топливэ, элэктростанций, шэм да тўсан мэталлургий, химичэский, строитэльнэ матэриал ыштымэ да тулэч моло промышлэнностьым Нэлэ промышлэнность Калык Комиссариат (Наркомтйж) составэшак кодаш.

3. Машиностроэньэ Калык Комиссарлан Валэрий Иванович Мэжлаук йолташым пэнгыдэмдаш.

4. Нэлэ промышлэнность калык Комиссарлан Лазарь Моисэйэвич Каганович йолташым пэнгыдэмдаш, тудым корно Калык Комиссар паша гыч утараш.

5. Кўртньб Корно Калык Комиссарлан Калык Комиссарын замэститэльжэ Алэксэй Вэнэдиктович Бакулин йолташым пэнгыдэмдаш.

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—М. КАЛИНИН.

ССР Ушэм Калык Комиссар Совэт прэдсэдатэль—В. МОЛОТОВ.

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—А. ГОРКИН.

Моско, Крэмль 1937 ий 22 август.

Тўньамбал Рвэзэ Кэчэ вашэш

Моско дэн Лэнинград прэдприйатьэ, учрэждэньэ дэн учэбнэ заводэньылаштэ тўньамбал рвэзэ кэчылан пэш талын йамдылалтыт. Москошто рвэзэ - шамыч коклаштэ бэсэдэ, доклад эртаралтэш.

Сталинский избиратэльнэ законым умландарымаштэ кугу паша ышталтэш. Тидэ кэчылаштэ Сталин лўмэш автозавод пашазэ посьолкышто заводысо кум тўжэм рвэзэ пашазэ-шамычын погынымаш лийын. Тушто ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн докладым колыштмо.

ВЛКСМ Пэрвомай райком зайавлэнийым ончэн да эн сай производствэнник—45 комсомолэцлан партийыш пураш рэкомэндацийым пуэн.

Лэнинградыштэ Ворошилов лўмэш заводысо рвэзэ-шамыч Лэнинградысэ чыла рвэзэ дэн ўдыр-шамычлан обращэньым луктыныт. Шкэ обращэньыштышт нуно 23-шо Тўньамбал Рвэзэ Кэчым—молодьожно рэкорд пумо кэчыш, сэнтьабрьым стахановский паша тылзыш савыраш ойым ыштат.

Киров лўмэш „Элэктросила“ заводышто комсомолэц - шамыч стахановский паша походым организоватлэныт.

(ТАСС).

Кайтанов йолташ 11037 мэтр кўкшыт гыч парашут дэнэ тбрштэн

Лэнинград гыч 25 августышто тыгэ увэртарат: 24 августышто 18 часат 10 минутышто парашут спорт мастэр орденоносэц К. Ф. Кайтанов йолташ льотчик Скитэв виктарымэ самольоташ стратосфэрыш кўзэн, тушэчын кислородно прибор дэнэ парашут дэнэ тбрштэн.

Кайтанов йолташ самольот гыч 11037 мэтр кўкшыт гыч тбрштэн. Тудо 10 сэкунд утла 1000 мэтр нарэ парашут почдэ волэн.

Тылэч вара Кайтанов йолташ парашутым почын да эркын волаш тўналын. Тудо 30 минут жап волэн.

Ўлкб волышо парашутист йыр самольот дэнэ льотчик Скитэв йолташ пбртын, тудо парашут дэнэ кузэ волымым эскэрэн. Парашутистын сайынак волымыжым ужмэк, тудо мландэ ўмбак волэн шинчын да Кайтанов йолташын кушто улмыжым увэртарэн.

Кайтанов йолташ тидэ тбрштымашыжэ дэнэ парашют дэнэ тўньамбалсэ у рэкордым ыштэн. Тудо стратосфэр гыч тбрштэн да тэний 28 ийульышто ыштымэ шкэнжын ожнысо рэкордшым (9800 мэтр) сэнгэн.

(ТАСС).

ПРИЗЫВЫМ ЧУМЫР ЭЛ ВУЧА

Совэт рвэзэ калык Пашазэ-Крэсаньык Йошкар Армийыш призыв тўналмэ кэчым чытэн кэртдэ вуча. Рвэзэ пашазэ, крэсаньык, служышо-шамыч тидэ знамэнатэльнэ кэчылан йамдылалтыт. Нуно лўйкалаш, тэхникылан, автомобильым виктараш тунэмыт, шкэ тазалыкыштым пэнгыдэмдат.

Хабаровскысо Молотов лўмэш заводышто призывник кокла гычак нэграмотныйат укэ. Йошкар армийыш кайшэ-шамыч шуко книгам лудшо улыт. Призывник Авласович йолташ пытартыш ийыштэ Лэв Толстойын, Джэк Лондонын, Эрэнбургын, Шолоховын, Стэндальын, Бальзакын да моло автор-шамычын произвэдэнийыштым лудын. Шуранов йолташ Флобэрын, Пушкинын, Майаковскийын книгаштым лудын. Шуко призывникшэ Лэнин дэн Сталинын произвэдэнийыштым палат.

Горький олаеэ прэдприатьэ дэн учрэждэньэ-шамыч Йошкар Армийлан сай йэшартышым пуат. Призыватлалтшэ кокла гычак 342 йэнжэ кыдалаш образованьан, 134 йэнжэ высшэ образованьан. 850 призывник производство стахановэц улыт.

Осоавиахим дэн физкультур организаций-шамыч стрэлок, льотчик, парашутист, ГТО значкист-шамычым йамдылэныт.

(ТАСС).

МЮД-ым сэнгымаш дэн ваш лийыт

Косолоп район „Путь Ленина“ дэн „Пэлэдыш“ колхоз комсомол организаца шамыч МЮД-ым сэнгымаш дэн вашлийыт. „Пэлэдыш“ колхоз организацыштэ комсомолэц Вэсэлов дэн Шулэпов Роман ик лэмэкан плуг дэнэ кэчэш 1,80 га мартэ куралыт. Комсомолка Малинина П., Шулэпова Е, Вэсэлова шўльб тўрэдмаштэ кэчэш 350 кылта гыч пидыт. Тидэ колхозым комсомолэц - шамыч вуйлатат. Нуно пасу пашаштэ агройбным кумдан пуртэн шогат. Сандэнэ тэний нинэ колхоз-шамыч ик марда шот дэнэ гэктар гыч 25,5 цэнтнэр дэнэ киндым налыт.

„Путь Ленина“ колхозысо комсомолэц - шамычат XXIII МЮД мартэн чыла пасу пашам пытараш пижыныт.

Рудаков.

Йаковлэв И. умылтара

„Патыр“ колхозын пасуштыжо (Морко район) канымэ жап годым колхозник-шамыч коклаштэ умылтарымэ паша ышталтэш. Морко пэдучилищыштэ тунэмшэ Йаковлэв Иван „ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ Положеньэ“ нэргэн да Испанийсэ событий нэргэн умылтарэн шога. Э.

Йошкар Армийыш призыв вашэш

Призывлан йамдэ улам

Йошкар Армийыш кузэ гынат логалаш, манын, ўмасэк мый йамдылалтын толам. Припискым эртымэм годым, мыйын шинчаштэм трахом чэрым признавайышт. Тидэ осал чэрым эмлэн шуктэн, Йошкар Армийыш кайаш таза капкылан лийын шушаш вэрч тыршышым. Шонымэм шуктышым. Трахом чэрым эмлышым. Войэннэ пашалан ик тылзэ тунэмым. Кызыт „Ворошиловский стрэлок“ ГТО да ГСО значокшамыч мыйын онгыштэм улыт. Войэнэ пашам сайын шинчышаш вэрч кызытат тыршэм. Осоавиахим кружокышто пашам ыштэм, войэнэ литэратур-шамычым лудын шогэм.

Мыйын танкист лиймэм шуэш. Кок ий трактористлан пашам ыштышым. Кодшо ийын 350 трудодэньым нальым, а тэний 400 шуктэм.

19 сэнтьабрыштэ мый призыв комис ончылан шкэ тазалыкэм ончыктэм. Тидэ кэчым мый пэш вучэм. Армийыш каймэшкэм тошто койыш сэмын йўын-мурэн ом кошт, пашам талырак ышташ тўналам.

Кузминых А. И.
„Завэт Ильича“ колхоз, Ронго р-н.

Мый тэнгыз флотыш кайэм

Мый 1916 ийыштэ шочынам. Тэний Йошкар Армийыш кайэм. Кодшо ийын Йошкар - Ола войэнкомат пэлэнсэ приписной пункт гоч шкэ тазалыкэм ончыктымэкэм, комисс мыйым тэнгыз флотыш кайаш паломдыш. Мый тидлан пэш куанышым. Шкэнан пэлэдшэ родинным аралаш кайаш эрэ йамдэ улам.

Ронго район учэбнэ пунктышто отличнэ тунэм лэктым. Ворошиловский стрэлок, ГТО да ГСО значок-шамычлан нормым пушым.

Тэний Ронго МТС ын талэ тракторист-шамычлан шотлалтам. 6 йэнган трактор бригадым вуйлатэм. Мыйын бригадэм паша нормым 150 процэнт тэмэн толэш.

17 сэнтьабрыштэ призыв пунктыш толаш мланэм повэсткым кучыктышт. Тидэ кэчэ мыйын илышыштэм эн куанымэ кэчэ лийэш.

Зварэв Н. Ф.
(„Шашкэ“ колхоз, Ронго район).

ВЛКСМ райкомым молан вурсышт

18-19 августышто Кужэнэр район комсомол организацын конфэрэнцийжэ эртыш. Конфэрэнцылан райкомол сайын йамдылалтын огыл. Рэшайушэ йўкан 68 дэлэгат гыч конфэрэнцыш 53 йэнг вэлэ мийэн. 15 дэлэгатшым молан толдымыштым йодмылан ВЛКСМ райком сэкрэтарь Гудков: „чэрлэ улыт“, манын шойышташ тыршыш.

Отчот докладлан Гудков пэш начар йамдылалтын. Йамдылымэ отчотшо политик шотышто выдэржаннэ огыл.

Молодьож коклаштэ стахановэц-шамычым воспитатлымэ нэргэн, комсомол тракторный бригадын пашажэ нэргэн отчотышто нымомат ончыктымо огыл. Отчот жапыштэ бўрон кузэ паша ыштымыжымат ончыктыдэ кодымо. Плэнум вэлэ отчотышто йатыр вашталтышым ыштыш.

Конфэрэнцыштэ ВЛКСМ райкомын отчотшо почэш прэньыштэ 27 йэнг ойлэн. Комсомолэц-шамыч коклаштэ политик воспитаньым чыташ лийдымын начар шындымылан, пионьэр пашам кўлэшын вуйлатыдымылан нуно ВЛКСМ райкомым чот критиковатлышт.

ВЛКСМ райкомын у составышкыжэ у йэнг-шамыч сайлалтыч.

С. Иванов.

АБЛИНОВЫМ КОМСОМОЛ РАДАМ ГЫЧ ЛУКМО

Рэвольуционно шижмашым пэш чот пўсэмдэн, тушманым ужын моштэн чыла шэлшыла гычат йўлалтэн лукташ вэрч кучэдалмаш кажнэ комсомолэц дэч трэбуйалтэш. А комсомолэц Аблинов Микалын тидэ большэвик качэствыжэ лийын огыл. Тудо тушман дэнэ пырльа ик йэшыштэ илэн, тушманын осал пашажым шинчэн гынат, шалаташ тыршэн огыл. Тыгэ тудын ачажэ йбршбн контррэвольуционно корным шогалын, родинын изменникыжэ, фашизмын тарзышкыжэ савырнэн.

Ачажын тушман пашажым шинчэн гынат Аблинов М. комсомол организацылан увэртарэн огыл, вўдым подылшыла эрташ шонышо. Тушман дэнэ кыл кучымыжым комсомоллан нэнэж шижтарэ ыльэ. Тугэ гынат комсомол организацэ тидым шижын нальэ.

Калык тушман дэнэ кылым кучышо, двурушник Аблиновым ВЛКСМ обком бўро паша гыч корангдыш. ВЛКСМ обком пэлэнсэ комсомол комитэтын погынымашыжэ тудым комсомол радам гыч луктын.

Каласаш кўлэш: ВЛКСМ Шэрнур райком дэн тудын тошто сэкрэтарьжэ Тимофэйэва йолташ тушман элэмэнт дэнэ варнылшэ Аблиновым тэргэн огыт ул, политик ротозэй лийыныт. Тидын дэнак, тидэ двурушниклан ВЛКСМ обком аппарат пашашкэ логалашыжэ йбным ыштэныт.

И. Алэксандров.

Нунын лӱмышт нигунамат огэш мондалт

ЛӰДДЫМӦ БОЙЭЦ

19 ийульышто Барсэлонэш тӱнъамбал пашазэ спортивнэ олимпиадэ лийшаш улмаш. Тушко 3 тӱжэм испан пашазэ спортсмэн-шамыч куржмаштэ, ийын каймаштэ, копьйо кышкымаштэ да спортивнэ модыш дэнэ модмаштэ вэс эллаcэ спортсмэн-шамыч дэнэ ӱчашаш толыныт. Но 18 ийуль кастэн фашист-шамычын мӓтэж тӱҥалмэ увэр толын.

Тидэ лийшаш олимпиадын организаторжо да вуйлатышыжэ Андрэс Мартин спортсмэн-шамыч чумырэн арсэналыш наҥгайэн. Ик мыньар кэчэ гыч Барсэлоныштo мӓтэжым тэмдалмэк шкэнжын организоватлымэ батальонжо дэнэ Андрэс Мартин Мадридыш толын. Тушто тудым батальонын командиржылан шогалтэныт. Варарак тидэ батальон Пасионарийа лӱмым налын.

Бадахос гыч марокканэц-шамыч дэн „иностраннэ лэгионын" разбойникшышт нушкыныт. Мадрид альэ аралалтын шуын огыл улмаш. Тушман кашак дэнэ пытартыш вий пытымэш кучэдалаш Андрэс Мартинлан приказым пуэныт. Крэдалмаш Талавэра лишнэ тӱҥалын. Андрэс Мартинын батальонжо вӓрысэ фашист пыжаш-шамычым шалатылын. Оронэзо лишан тидэ батальон кугу вийан тушманым вашлийын.

1500 бойэц ончылан Андрэс Мартин шокшо мутым ойлэн. Бойэц-шамыч испанийым фашист варвар дэч утарымэ нэргэн колыштыныт. „Орэнэзом сэҥэн налаш кӱлэш!"—манын Мартин.

Лӱддымӧ бойэц-шамыч йӱдым олам налыныт.

Оронэза кок кана кид гыч кидыш коштын. Кажнэ кэчын кучэдалмаш талышнэн. Андрэс Мартин ончыл позицийштэ пульэмот воктэн кийэн, тушман кашакым солэн. Кучэдалмаш кум кэчэ чарныдэ лийын. Рэспубликанэц-шамыч гэройла кучэдал шогэныт.

Испан калыкын лӱддымӧ эргышт пытартыш патрон мартэ кучэдалыныт. Нунын вийыштым кӱрлмэк гына фашист-шамыч нэлын. Сусыргышо батальон командирым муныт. Андрэс Мартин колаш тӧчӧн кийэн. Андрэс Мартиным йанлык фашист-шамыч лӱйэныт.

20 йэҥан отрӓд 11 танкым шалатэн

Ик кана командир Караско да тудын отрьадысэ 20 бойэц-шамыч тушман налмэ олаш йӱдым пураш рэшитлэныт. Нуно фашист салтак-шамыч улнa, манын часовой-шамычым ондалэн, войэнэ комэндатурыш пурэныт. Фашист командир малэн. Тудо омэшыжэ итало-гэрман-мавритано-португалий войскан Мадридыш торжэствэннэ пурымыжым ужын дыр. Тудым кычкырэныт. Кыньэлмыжэ шуын огыл, Караско тудлан каласэн: „Тый плэныш вэрэштынат, мэмнан дэнэ пырльа кайэт". Тушман командир йодмымат, Каранскомат „шкэныштылан" шотлэн, ойлыштын: „Мый тыйым тыгай мыскара ыштымэтлан арэстоватлэм, дурак!". Но шинчамым ӱштынат мыскараыштыдымым ужын, плэныш сдатлалтын. Тудым рэспубликан могырыш кондымо.

Ола гыч лэктын каймэшкыжэ тидэ отрьад 11 фашист танкым шалатэн кодэн.

Розарио Санчэс — лӱддымӧ ӱдыр

18 ийаш ӱдыр Розарио Санчэс Аид Лафуэнтэ лӱмэш клубым вуйлатэн. Варажэ клубын члэнжэ дэнэ пырльа Гвадаррамэ фронтыш кайэн. Кучэдалмэ годым тудын ик кидшым гранат шалатэн. Йолташ-шамычшт тудым наҥгайаш тӧчэныт. Но тудо „Мый кайаш ом шоно, йолташ-шамыч, мыйын эша ик кидэм кодын",—манын кычкыралынат, адак лӱйкалаш тӱҥалын.

Гэрой Аугуста

Аликантэ оласэ молодьож мӓтэжын пэрвой кэчыштыжак кугурак пашазэ-шамыч дэнэ пырльа „Аликантэ рохо" батальоным ыштэн. Тидэ батальоныш Обйэдиньон социалист молодьожын члэнжэ Аугуста йолташат пурэн. Тэлэ гоч батальон Гвадаррамэ курыкышто нэлэ жапым чытэн кучэдал шогэн.

„Аликантэ рохо" батальон итало-гэрман экспэдиционно корпусын пэрвой ударжым Гвадалахар лишан ваш лийын. Кужын крэдалмэ дэч вара Аугуста окопэш шкэтак кодын. Тудын пэлэн улшо йолташышт колэныт. Кум итальйан танкым гранат дэнэ шалатэн. Тушман чыла могыр гычат авырэн. Аугуста йолташ пытартыш патронжым лӱйкалэн пытарымэк „Интэрнационалым" мурэн курык лончыш тӧрштӧн, тушак шаланэн. Тушманлан гэрой Аугустан капшым мыскылаш вэрэштын огыл.

МОЛОДЬОЖЫН ВОЖАКШЭ

1934 ийыштэ Трифон Мэдрано мадридысэ комсомол организацийым вуйлатымаштэ шогэн. Тунам тудо Цэнтральнэ Комитэтын члэнжэ лийын улмаш. Астурийысэ востаньэ дэч вара Трифон Мэдраном арэстоватлэныт. Тудым казнитлэн пуштмаш альэ шуко жаплан каторгыш колтымаш вучэн. Но Мэдраном уло тӱньа шинча. Тӱньасэ общэствэнность дэн рэволюцион движэньэ Мэдраном утараш кучэдалмэ дэнэ Лэрус фашист правитэльствылан тудым утарашыжэ вэрэштын.

Тьурма гыч лэкмэк Трифон Мэдрано молодьож йэдинэ фронтым ышташ пижэш.

Граждан сар тӱҥалмэк Мэдрано коммунист Манчада гэнэралын колоныш кыжэ шогалын, Гвадаррамский фронтыш кайа. Тыштэ тудо Астурийсэ гэроичэскэ комсомолка Аид Лафуэнтэ лӱмэш батальоным организоватла.

Ик мыньар тылзэ жап Мэдрано йолташын батальонжо Самоссийэрр дэнэ ик йолташкалтышымат чакныдэ фашист-шамычын атакыштым чактарэн шогэн.

Вашкэ Мэдрано йолташым фронт гыч ӱжын, армийыштэ молодьож политуправлэньэ гэнэральнэ комиссарын полышкалшыжлан пашa ышташ колтат.

Обйэдиньон социалист молодьожын ЦК политуправлэньын заданьыжэ почэш Мэдрано фронтышто рвэзэ организацийым ончэн коштэш, тунамак практик полышым пуэн шога. Фэвраль тылзын мучаштыжэ тудо Бильбаош толэш. Бильбаошто засэданэ годым Испан молодьожын йӧратымэ вожакшэ Мэдрано йолташ залыш снарӓд толын пудэштмэ дэнэ колэн.

„Почэш кайшылан позор!"

Мадрид унивэрситэтысэ студэнт Эдуардо Гарсиан калык милицийыш рьадовой дружинниклан пурымыжо годым 19 ийаш улмаш. 17 ийаш улмыж годымак Гарсиа Астурийын октьабрысэ крэдалмаштыжэ кугу йэҥ дэнэ пырльа баррикадышты кучэдалын. Востаньым пызыралмэк тудым фашист-шамыч 8 ийлан пэтыраш судитлэныт.

Тудо фашист-шамычым ужын кэртыдымэ улмаш. Садлан мӓтэж дэч ончычак „Аксион попульар" фашист нальотчик-шамыч Гарсиам пушташ тӧчэныт. Мӓтэжын пэрвой кэчыштыжак Гарсиа калык милиций радамыш пурэн. Тунамак тудым лэйтэнантлан ыштэныт, варарак капитан лийын. „Фронт молодежи" батальоным ыштымэкэ Гарсиам батальонын командиржылан шогалтэныт. Батальонын бойэцышт атакыш пэрвой ратыштэ кайат. Нунын вуйышт командир Гарсианын: „Почэш кайшылан позор!" манмэ мутшо нигунамат мондаш лийдымэ. Кызыт тидэ батальоным пужэн бригадым ыштымэ. Гарсиа бригадэ командир лийын.

„Интэрнационал" муро дэнэ

Брунэтэ сэкторыштo рэспубликанэц-шамычын мэстэчкым налаш тӧчымышт эрэ арам лийын. Фашист-шамыч пэнгыдын шогэныт. Франкон войскажэ кӱкшӧ сар тэхник дэнэ вооружитлалтын, пэнгыдэ укрэплэньым ыштэн улмаш. Брунэтэ сэҥышаш гай огыл улмаш.

Кэнэта рвэзэ комиссар „Интэрнационалым" мурэн ончыко куржын. Тудын почэш бойэц-шамычат кайэныт. Атакэ пэш вийан да вучыдымын ышталтын. Фашист-шамыч шкэныштын кӱкшӧ тэхникан вооружитлалтмышт ӱмбачат чакнэн куржыныт.

Рьадовой дружинник гыч капитаныш

Строитэльнэ пашазэ Мануэль Муньо шкэнжын сар пашасэ илышыжым рьадовой дружинник гоч тӱҥалын. Тудлан 23 ий. Мануэль Муньо Пассионарийа лӱмэш молодьож батальон радамыштэ кучэдалын. Батальонын командиржэ лийын.

Рьадовой дружинник улмыж годымак Муньо пэш ответствэннэ задачэ-шамычым Толэдошто, фашист-шамыч тылыштэ шуктэн шогэн. Лӱддымыжлан да тыршымыжлан испан полководэц Кампэсино тудым лэйтэнантыш кусарэн. Ик кана батальонын командоватлымыжэ годым Муньо шкэтынак тушман дэч пульэмотым шупшын налын. Вэс кана Карабанчэлыштэ бойэц группо дэнэ пырльа мӓтэжник-шамычын окопышкышт кэрылтыныт. Муньо кид гранат дэнэ 35 марокканэцым пытарэн.

Кызыт Мануэль Муньо калык армийын капитанжэ.

Бэрлиныштэ у казнь-шамыч

16 августышто Бэрлиныштэ (Гэрманийын столицыжэ) казнитлэн пушташ судитлымэ Дрэздэн гыч Вильгэльм Фирлым, „кызытсэ стройым савырал шуаш йамдылалтмылан" казнитлэн пуштыныт.

Тидэ жапыштак 24 ийаш Эрих Ион дэн 25 ийаш Гэрман Ион (Нэйкирхэн гыч) фашист суд дэнэ „государствылан измэным ыштымылан" казнитлэн пуштмо.

* * *

Кызыт Гэрманий мучко пашазэ-шамычым казнитлымаш, лӱйэн пуштымаш, салтак-шамычым лӱйкалымаш, массэ дэнэ авырэн кучымаш да арэстоватлымаш, мучашдымэ политик процэсс-шамыч—фашизмын йанлыкла осалланымыштым ончыкта.

Ик мыньар кэчэ ончыч Бэрлинын Плэтцэнзэйэ тьурмаштэ палачын товарышт йӱмалан 24 ийаш Гэргард Гольцэр, 24 ийаш Рэйнгольд Йулиус, 42 ийаш Фэрдинанд Томас, 28 ийаш салтак Эрнст Опиц антифашист-шамыч шкэ вуйыштым пыштэныт. Дьусcэльдорфышто фашист начальствэ колыштдымылан 7 салтакым лӱйэн пуштмо. Ындэ тэлэграф у казнь нэргэн увэртара. Колаш вучэн шинчымэ камэрыштэ антифашист-шамычын профэссионал палачышт гыч ыштaлтшэ „калык суд" дэнэ судитлалтшэ лу дэнэ моло антифашист-шамыч шкэныштын орланэн колышашыштым вучат. Колымаш пашазэ Гэрц дэн Ловачым, Робэрт Штамм дэн Адольф Рэмбтэм, Лизэттэ Гэрманн дэн шуко молымат вуча.

Тьурма дэн концэнтрацион лагэр-шамыч огыт ситэ. „Манчэстэр гэрдиэнын" увэртарымэ почэш Ганноврыштэ, пэш шуко концэнтрацион лагэр дэнэ тэмын гынат, 18 у концэнтрацион лагэрым ыштат. Лапэнбург окрэстностышт тат тыгай „пашa" шолэш. Тушто 22 у концэнтрацион лагэр ышталтэш. Пӱтынь Гэрманий мучко тыгай сӧрэт.

Кэлшыдымаш да шыдэшкымаш дэнэ „Кумышо импэрийлан" шотлалтшэ кугу застэнкыштэ мо лийын шогымым чыла тӱньа колыштэш. Фашист тиран-шамыч шужэн пытышэ калык массын кушшо кэлшыдымашыштым ужын, лӱдмаш дэнэ авыралтыныт. Гэрманийсэ шэмэр Испанийысэ фашист интэрвэнций ваштарэш протэст, гэройла кучэдалшэ испан шэмэрлан солидарность движэньэ кумдан шарла. Тидэ движэньым пызыралаш фашист-шамычын вийышт ситышаш огыл. „Кугу сарлан" йамдылалтшэ фашист-шамыч шкэныштын тылышт могай улмым ужыт. Тидланак нуно йанлыкла орландарымаш дэнэ, пашазэ-шамычым покталмаш дэнэ, у казнь дэнэ лӱдыктынэт.

„Правда" газэт гыч.

120

Сўрэтыштэ ВКП(б) У Торйал райком да райкомол пэлэнсэ пэрвичнэ осоавиахим организацын члэнжэ А. М. Бэльакин йолташ Ворошиловла лўймö вормым сдаватла. Т. И. Йэфрэмов йолташ инструктироватла. Фото Овэчкинын.

Китай Йошкар Армий кызыт кушто

1934 ийыштэ кэчывал вэл Китайын Цзянси дэн Фуцзян провинцийыштыжэ цэнтральнэ совэт район пэнгыдэмдалтэ. Жуйцзин олаштэ Китай совэт рэспубликын врэмэннэ правитэльствыжэ шогэн.

Йапон войскан Сэвэрный Китайыш наступатлаш тўнгалмэкшэ, Китай коммунист партий гоминдан дэн нанкин правитэльствылан граждан сарым пытараш, китай йошкар армийыш нунын вийыштым чумыраш да йэдинэ калык армийым ыштэн йапон захватчик шамыч ваштарэш кучэдалаш ўжын ыльэ.

Гоминдан правитэльствэ нимогай кангашым пуэн огыл. Китай йошкар армий кангашым вучыдэак кэчывэл гыч йўдвэл китайыш пэш кугу пэрэходым ыштэн. Йошкар армийын бойэцышт 13 тўжэм киломэтрым кайэныт. Корнышто 11 провинцийым вончэныт.

Кызыт китай Совэт дэн китай йошкар армий Нинся провинцийын (МНР-ын кэчывэл границэ воктэн) кугу ужашыжым, Ганьсу провинцийын йўдвэл ужашыжым да тушко пурышо район-шамычым налын шогат.

Китай йошкар армийыштэ 225—250 тўжэм нарэ бойэц шотлалтэш.

Китай йошкар армийын да совэт Китайын вуйлатышышт

МАО ЦЗЭ—ДУН—Китай коммунист партий дэн китай йошкар армийын ик организаторжо: МАО ЦЗЭ—ДУН кызыт китай совэт-шамыч Цэнтральнэ исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль дэн йошкар армийын вуйлатышыжлан шога.

ЧЖУ ДЭ—Китай йошкар армийын ик основатэльжэ. Китай коммунист партий Цэнтральнэ Комитэтын члэнжэ. 1927 ий гыч 1929 ий мартэ кэчывал-эрвэл Китайысэ йошкар партизан отрьад-шамычын вождь. Кызыт тудо войэннэ пашам ончышо Калык Комиссар, рэввойэнсовэт прэдсэдатэль да Китай йошкар армийын главнокомандуйушийжэ

Налмэ обäзатэльствыжым шуктэн

Параньгэ МТС-ын самырык трактористкыжэ Касйанова Настьа Пўтывь Ушэмысэ трактористкэ-шамычын сорэвнованьышкэ ушнымыжо годым, 550 гам куралаш шкэ ўмбакшэ обäзатэльствым налын. Обäзатэльствым шукташ тудо талын пижэ. Шошо агаштэ куралшаш планым МТС кöргыштö эн ончыч, утыжо дэнэ тэмыш. Тидлан МТС пöлöклыш да почот онгаш возыш.

Касйанова йолташ налмэ обäзатэльствыжым тўрыс шуктэн—20 августлан 550 гам куралын.

Пашам стахановла ыштымыжлан Касйанова йолташым МТС комсомол конфэрэнцыш дэлэгатлан сайлэн.

Конфэрэнцыштэ Касйанова йолташ пашам адакат чот ышташ, тэнийсэ сэзонышто 650 гам куралаш мутым пуыш.

П. Щэрбаков.

Пионьэр-шамычат полшэн шогат

Ронго район, „Йўлэдўр“ колхозышто шурно погымо жаплан культур-массэ паша сай шындымэ. Пасушто каныш годым йўкын газэт лудмаш эртаралтэш. Пасуэшак „Колхоз илыш“ лўман газэт лэктэш. Ты пашаштэ пионьэр-шамычат вийан полшэн шогат.

В. З.

Культур-массэ пашам сайын ыштат

„Венера“ колхозышто (Параньгэ район) культур массэ паша сай шындымэ. Кажнэ звэнаштэ комсомол кокла гыч йўкын лудмашым эртараш посна йэнг ойырымо. Уржа тўрэдмэ жапыштэ 37 кана йўкын лудмаш эртарымэ. Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Йаковльэв йолташын ыштымэ докладшым лончылымо. Китайысэ положэньэ нэргэн йўкын лудмаш да политинформацэ 8 кана эртаралтын. Пырдыж газэт 3 кэчэш ик кана луктaлтэш. Колхоз пэлэн показатэль онгам организоватлымэ.

Культур массэ пашам комсомолэц Ложкин, Никитина да Алэксандров эн сайын ыштэн шогат.

Культур-массэ паша колхозышто паша качэствэ дэн паша лэктышым нöлташ полша. Кызыт колхозышто 27 ударник дэн стахановэц-шамыч улыт. Тэвэ Йапэйэва Салика, Оскина Эльвика, Афанасьэва Йэлэна 0,12 га олмэш, кэчэ йэда 0,17—0,19 га дэнэ тўрэдыт.

П. Щэрбаков.

Ворым кучэн

„Вторая пятилетка“ колхозышто (Руйа-сола йалсовэт, Ронго район) шукэртэ огыл уржа ворым пасуэш кучымо. Уржа шолыштшо йэнгжэ тидэ колхоз члэнак Волков Митрий. Волков колхозышто паша ышташ öркана, лодырланэн коштэш.

Йўдым пасушто Волковын уржа вуй пўчкэдымыжым комсомолэц Баранов Йапык ужын да кучэн йалышкэ кондэн. Уржа вуйжо 20 килограмм ыльэ.

Кызыт тидэ пашам район прокурорыш тэргаш колтымо.

Ильан Йапык.

ТУРЭДМАШТЭ

Эр. Мардэж пуалмэ дэнэ пушэнгтэ лышташ„кож-ж тарвана. Агытан-шамыч „вогалтэ эш!“ мавмыла муралтат. Кэчэ шыргыжалын лэктэш. Ойар лийшашлык.

Правлэньэ“ ончылно чойын йўк шэргылтэш. Колхозник-шамычым пашаш кычкыра.

— Зина-а!—урэмыштэ Чачий вычкыра—тўрэдаш кайэна! Калык дэч почэш кодман огыл.

— Тый ошкыл вэлэ, мый мийэм—Зинан йўкшö шокта.

* * *

Пасушко эн ончыч Чачий тольо. Моло-шамыч толмэш тудо йатырак тўрэдын.

— Чачий, мо пэш эр тольыч?—Чачийын йöратымэ Жэньажэ шыргыжал йодо.

— Вараш кодын толаш кўлэш улмаш ужат?(!)—Чачий Жэньам шылдалмыла пэлэштыш.

Кутырмашкэ моло-шамычат ушнышт.

— А мэ ночко шонышна.

— Жэвьа, Чачийэт воктэн шогал...

— Миклайын Зинажэ альат толын огыл, о-о!—Майра воштылэш.

— Айдыза муралтэна,—ала кöн йўк шоктыш.

Уло комсомол звэна мураш тўнгальэ:

Колхоз пасу, кумда пасу
Моткоч сылнэ мурыжо...

Моло колхозник дэн колхозницэ-шамыч тўрэдаш толаш тўнгальыч, а Зина альат ыш тол.

Колхоз пасу йўк-йўан дэнэ тэмэ. Тыштэ комсомол звэна тўрэдэш. Умбалнырак пионьэр-шамыч йытыным кўрыт. Нунын йандар йўкышт пасу мучко шэргылтэш.

* * *

Зина моло дэч вараш кодын тольо. Молан вараш кодмыжым каныш годым комсомолэц шамыч тэргэн нальычат шылдалышт, пырдыж газэтэшат возышт. Чачийлан йошкаргаш пэрныш. Тидэ критикэ Зинан шўдырнылмыжлан мучашым пыштышэ лийэ.

Кэчывал шуо. Кэчэ ашэ чот пэлта. Колхозник-шамыч кэчывал кочкышлан кайат.

Комсомолэц-шамыч мöнггышкышт огыт кай, пасуэшак кочкыт, культурно канат. Кэчывал каныш годым Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым лончылышт, вара патэфоным колыштыч.

Комсомол звэна паша нормым утыж дэнэ тэмэн шога. Комсорг Сэливанова Чачий шкэ бригадыжым пэш сайын вуйлата.

Почэш кодшо иктат укэ. Почэш кодшым ончыко шупшыт. Зинамат тыгак ончык лувтыч.

Комсомол звэном организоватлэн, тудым путырак моштэн вуйлатымыжлан Чачийым колхоз правлэньэ мануфактур дэнэ прэмироватлыш.

Чачий—талэ комсомолка. Чумыр колхозын шурно погымо пашаштыжат сэнгымашым ыштыш. Чачийын звэнажэ колхозник дэн колхозницэ шамычым таратышэ лийэ. Май Ваньу.

„Пробужденье“ колхоз, Торйал район.

Йошкар пусакын лўмжö гына

„Йошкар пэлэдыш“ колхоз пэлэн (Кужэнгэр район) шукэртак йошкар пусакым почмо. Тугэ гынат, йошкар пусакын пашажэ нимыньарат огэш кой. Пусак Вуйлатышэ Булыгин М. шкэ пашажлан вуйын ок шого. Колхоз пэлэнсэ комсомол организацат полшымашыжэ укэ. Йошкар пусаклан пашажым кызытак кўлэш сэмын ыштыман. Б. Йарас.

Молан мыйым ондалышт

Мый Кўптўр пэлэ кыдалаш школым (Торйал район) сай тунэм пытарышым. Тунэммэ дэнэ пырльа пионьэр пашамат сай ыштышым. Садлан мыйым школ „Таирыш“ колташ сöрыш. Но сöрымышт арам гына лийэ. Мыйым ондалышт. Тидэ жапыштак кок ийлан ик классэш кодшо Данилов Борисым лагэрыш колтышт. Май Вэньу.

Отв. рэдактор В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-257. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К